

Sirpa Oja

KM, ohjaava opettaja, eo, STOrY työnohjaaja

Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri, Onerva

sirpa.oja@valteri.fi

www.valteri.fi

JOPO RAUMAN SEUTU 18.4.2017 UUSIKAUPUNKI

JOUSTAVA PERUSOPETUS JA OPS2014

POL 2010

- **3 §**

Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä.

- **30 § *Oikeus saada opetusta***

- Opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista **opetusta**, **oppilaanohjausta** sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Neljä avainta ops-uudistukseen

Oppilaan muuttuva rooli

- yhdessä tekeminen, osallistuminen
- tutkiva ja luova työskentely

Muuttuva maailma

- ympäristö, globalisoituminen, talous, työelämä, teknologia, yhteisöjen monimuotoisuus

Vaikutus lasten kasvu-ympäristöihin

Muuttuva opetus

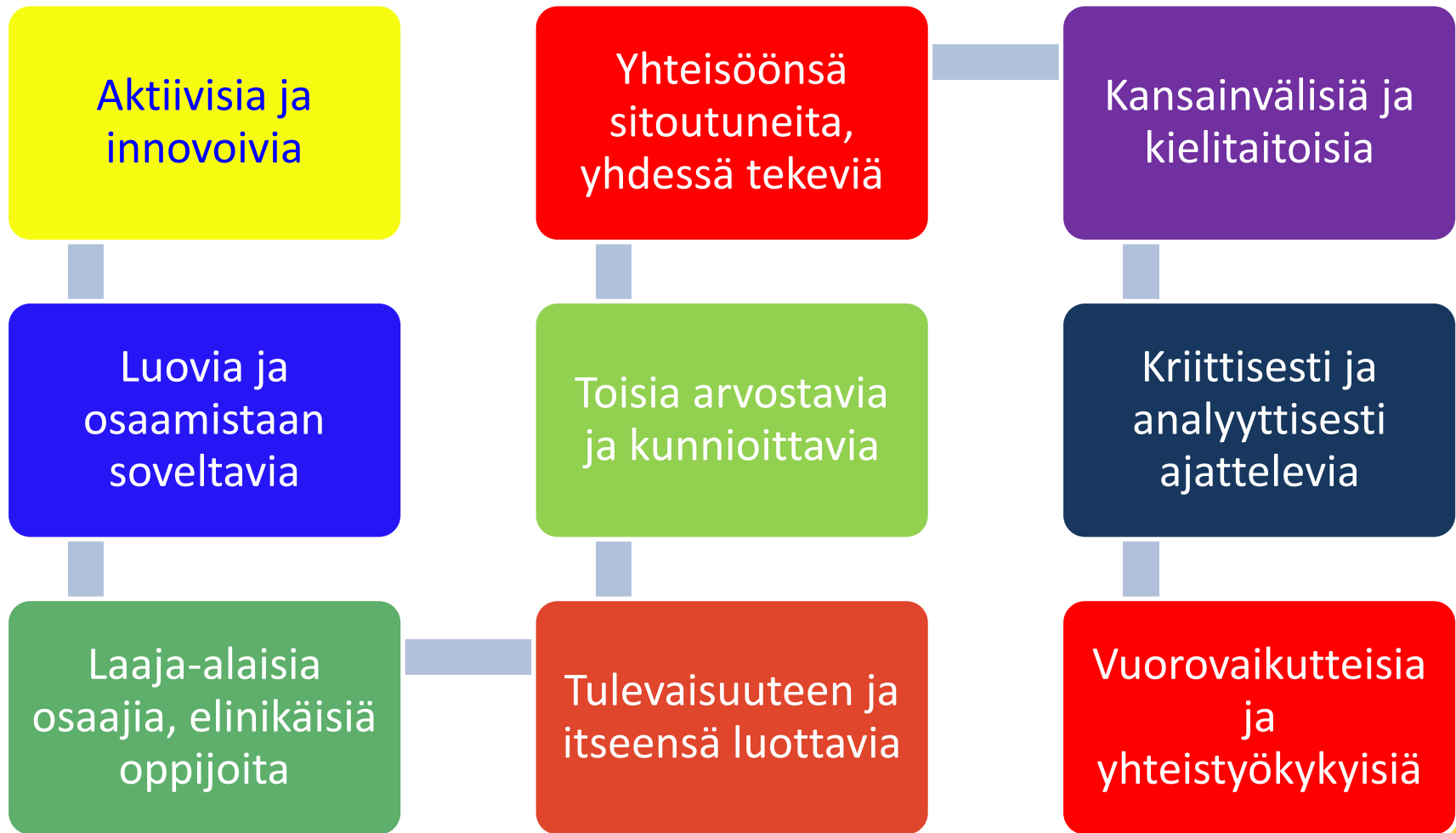
- oppimiskäsitys
- yhteistyö ja kokonaisuuksien rakentaminen

Muuttuva sivistyskäsitys ja osaaminen

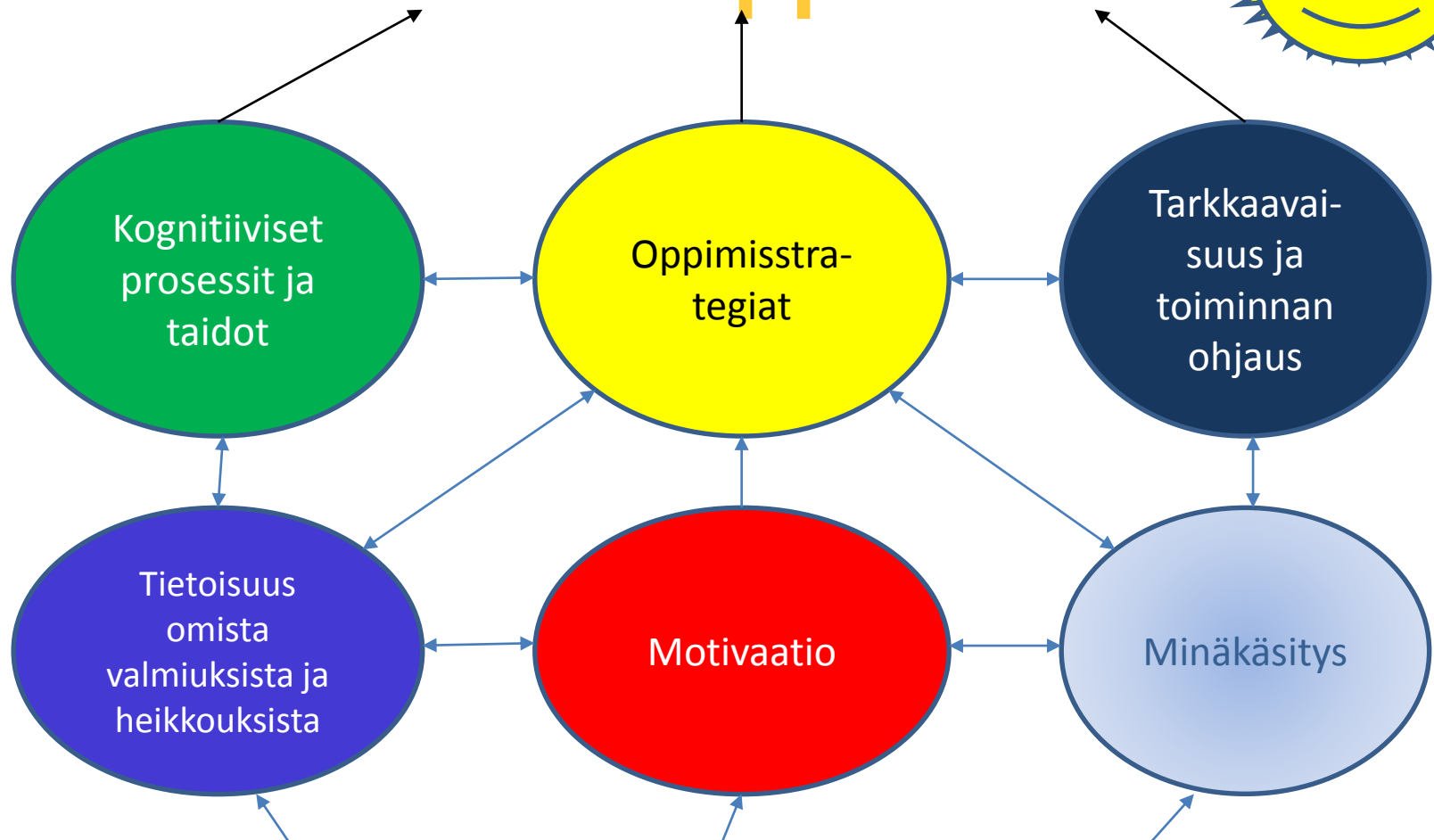
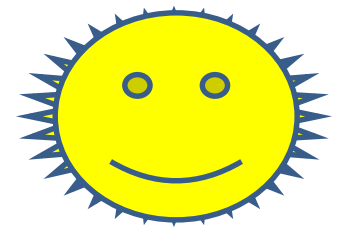
- laaja-alaisuus, eettisyys, kestävyys
- oppimisen taidot, tiedonhallinta ja vuorovaikutus

Suomi on maailman osaavin kansa 2025

Millaisia tulevaisuuden kansalaisia Suomi tarvitsee?

Mikko Aro: Tehokas oppiminen

Sosiaalinen perimä: Kulttuuri, ympäristö, päivähoito, koulu, perhe, vanhemmuus, vanhempien uskomukset lasten taidoista ja oppimisesta

Ydinkysymykset

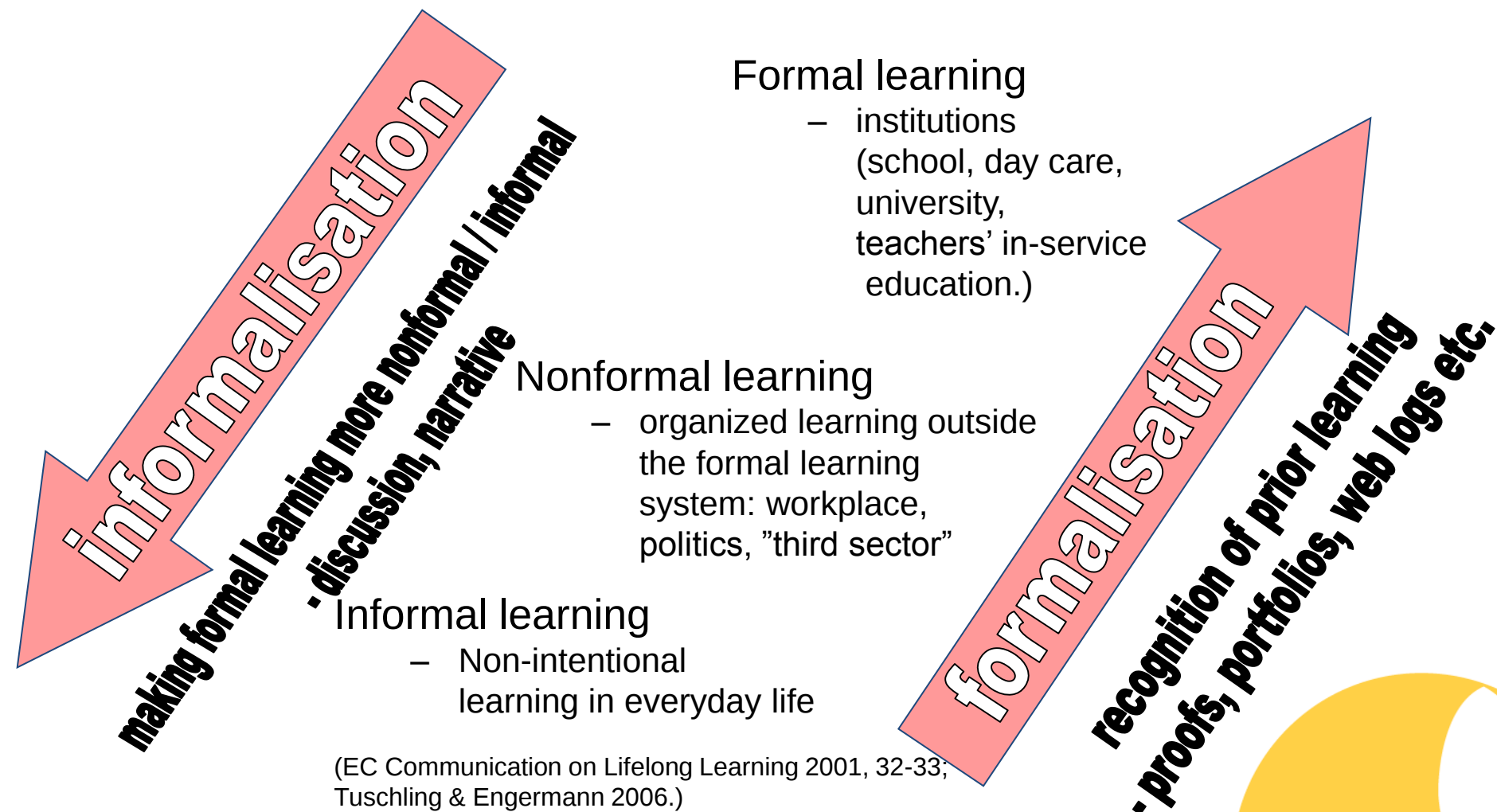
- Mitä tieto on?
- Mitä oppiminen on?
- Mikä oppilas on?
- Tieto + oppiminen + oppilas > mitä *sivistys* on?

1960

Tieto

- Mitä tieto on?
- Miten tietoa hankitaan?
- Miten tietoa prosessoidaan?
- Miten tietovarantoja rakennetaan?
- Miten tietoa arvioidaan?
- Mikä on arvokasta tietoa?
- Millainen ja kenen tieto on ”oikeaa”
- Opettajan roolin muutos tiedonjakajasta...
mihin?

The dialectics of formalisation and informalisation

Oppiminen

- Mitä oppiminen on?
- Mitä osaaminen on?
- Miten ihminen oppii?
- Mikä motivoi oppimaan?
- Mikä hidastaa ja estää oppimista?
- Miksi ihmiset oppivat eri tavoin ja eri asioita?
- Onko oppimisella rajoja?
- Oppiminen ja tunteet
- Oppimaan oppiminen
- Yksilön oppiminen?
- Ryhmän oppiminen?
- Millainen on hyvä oppimisympäristö?

Perusopetuksen tehtävä

- Jokaisella koululla on opetus- ja kasvatustehtävä
- **Laaja yleissivistys**
- Oppivelvollisuuden suorittaminen
- **Kelpoisuus toisen asteen opintoihin**
- **Oppilas löytää vahvuutensa ja rakentaa tulevaisuuttaan OPPIMISEN keinoin**
- **Inklusion periaate**

Lähikouluperiaate, OPS 2014

- Tuki annetaan oppilaalle **ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa** erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun.

- Oppilas **rakentaa myönteistä identiteettiä** ihmisinä, oppijoina ja yhteisönsä jäsenenä
- Inhimillinen pääoma
- **Sosiaalinen pääoma**
- **Ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä**
- Edistää monipuolista kulttuurista osaamista
- Tukea kulttuuri-identiteetin rakentamisessa
- Opitaan kohtaamaan yhteiskunnan muutostarpeita, rakentavana muutosvoimana

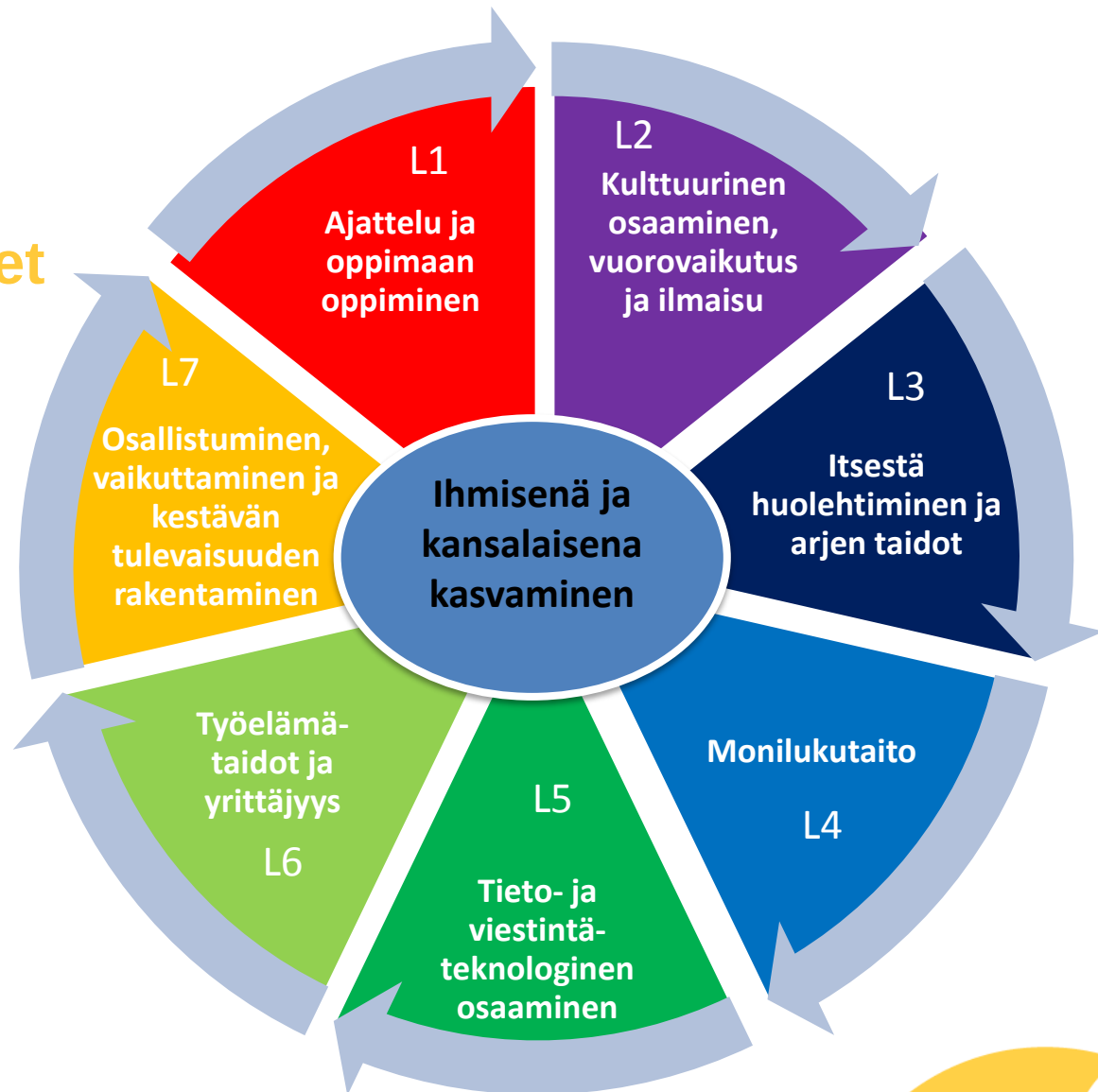
Toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteena luoda kulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa

- **Oppiva yhteisö**
- **Hyvinvointi ja turvallinen arki**
- **Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely**
- Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus
- **Osallisuus** ja demokraattinen toiminta
- **Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo**
- Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Laajeneva ja syvenevä yhteistyö

- Kollegiaallinen tuki
- Työpari – ja tiimityö opetuksessa ja ohjauksessa
- Yhteisopettajuus
- Konsultointi erityisopettajien toimenkuvassa
- Uudistuva koulun toimintakulttuuri - koulu oppijoiden yhteisönä
- Työssä jaksamisen tukeminen

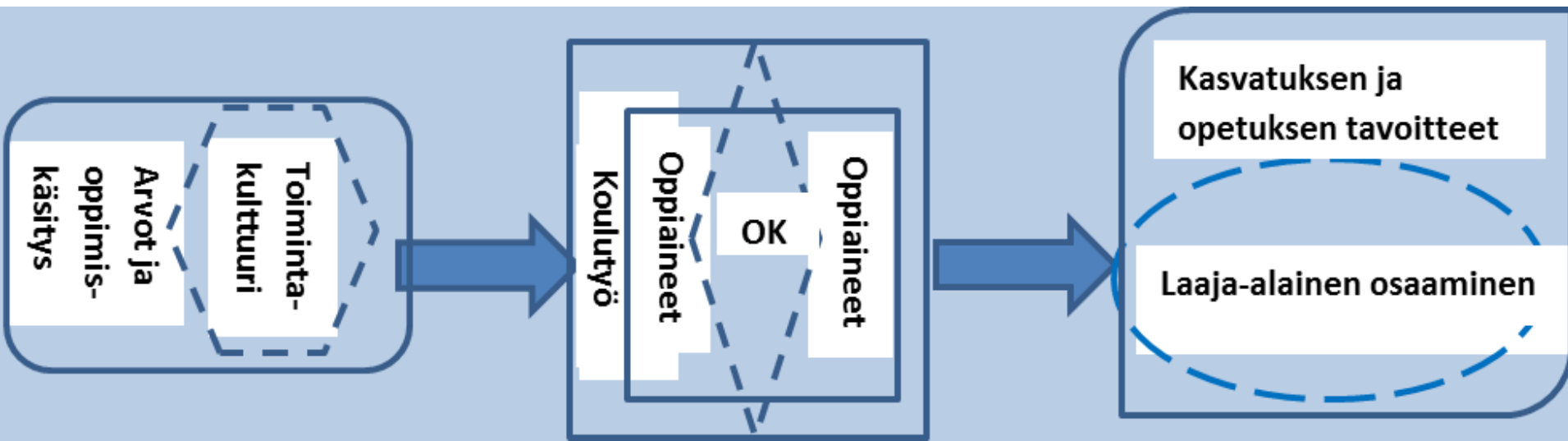
Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet antavat pohjan eheyttämislle

Perusopetuksen
opetussuunnitelman perusteet
2014 luku 3.3

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

- Eheyttävät opetusta:
  - oppilaat oppivat hahmottamaan asioita kokonaisuuksina
- Ylittävät oppiainerajat
  - oppilaat näkevät eri aineissa opiskeltujen asioiden yhteyden toisiinsa ja elämän eri ilmiöihin
- Ilmentävät koulun **arvoja ja oppimiskäsitystä**
- Konkretisoivat perusopetuksen **toimintakulttuurin** kehittämistä ohjaavia periaatteita ja tukevat **laaja-alaisen osaamisen** kehittymistä.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

- Luodaan ops:n tavoite- ja sisältöalueista sekä laaja-alaisista osaamisalueista
- **Vähintään yksi** monialainen oppimiskokonaisuus vuodessa.
- Tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja täsmennetään koulun lukuvuosisuunnitelmassa. Samalla tavalla toimitaan muiden eheyttävien toimenpiteiden kanssa.
- Hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Otetaan huomioon myös ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys.
- Yhteis-/samanaikais-/tiimiopettajuus toteutuksessa!

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

- Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä.
- **Oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvaa toiminnallista oppimista.**
- Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteutumisessa. Oppimiskokonaisuudet ovat oppilaita kiinnostavia, oppiaineiden ja opettajien keskinäiseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja.
- Lähtökohtana joko 1) tiedonalat, 2) ilmiöpohjainen oppiminen tai 3) yhteistoiminnallinen oppiminen

OPPIMISKÄSITYS JA LUVUT 7 JA 8

OPSperusteet: Oppimiskäsitys

- Oppilas on **aktiivinen toimija**
- Oppiminen tapahtuu aktiivisessa **vuorovaikutuksessa** toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten ja oppimisympäristöjen kanssa
- Yksin ja yhdessä **tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista**
- Oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa
- **Kieli, kehollisuus, eri aistit** oppimisessa keskeisiä

- Oppii **reflektoimaan** oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan
- Myönteiset tunnekokemukset oppimisesta, oppimisen ilo, uutta luova toiminta
- Ohjataan huomioimaan toimintansa **seuraukset ja vaikutukset**
- **Oppimaan oppimisen taidot** keskeisiä
  - Tunnistaa omat tapansa oppia
  - Tietoisuus ja vastuullisuus omasta oppimisprosessista tukee itseohjautuvuutta

- Työskentely- ja ajattelutaitojen oppiminen

- suunnittelu- ja ennakointitaidot
- Sinnikkyys
- Tietojen ja taitojen kumuloituminen

Käsitys itsestä oppijana ohjaa oppimisprosessia ja motivaatiota

- Pystyvyyden tunne, itsetunto
- Rohkaiseva ohjaus vahvistaa luottamusta omiin taitoihin

Monipuolinen, myönteinen ja realistinen palaute tärkeää

Työtapojen valinnan lähtökohdat

- Lähtökohtana oppimiskäsitys ja tavoitteet
- Laaja-alaisen osaamisen edistäminen
- **Motivaation vahvistaminen**
- **Eriyttäminen ja työtapojen valinta**
- **Eheyttäminen ja työtapojen valinta**
- Yhteisöllisen oppimisen tukeminen
- Tieto- ja viestintätekniikan monipuolinen hyödyntäminen

Oppimisympäristöt

Laaja oppimisympäristön käsite:

- Tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat.
- Myös opiskeluvälineet, -palvelut ja –materiaalit.
- hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista.
- Tukevat hyvinvointia; hyvä työrauha ja turvallisuus
- Mahdollistaa koulun ulkopuolisen yhteistyön

- Oppimisympäristöjen tulee yhdessä muodostaa monipuolinen ja joustava kokonaisuus
- Niiden tulee antaa onnistumisen kokemuksia, elämyksiä, tukea oppilaiden aktiivisuutta ja antaa mahdollisuus myös itsenäiseen opiskeluun
- Oppilaan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon
- Tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen
- Otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet
- TVT olennainen osa

Tuen järjestämisen periaatteet

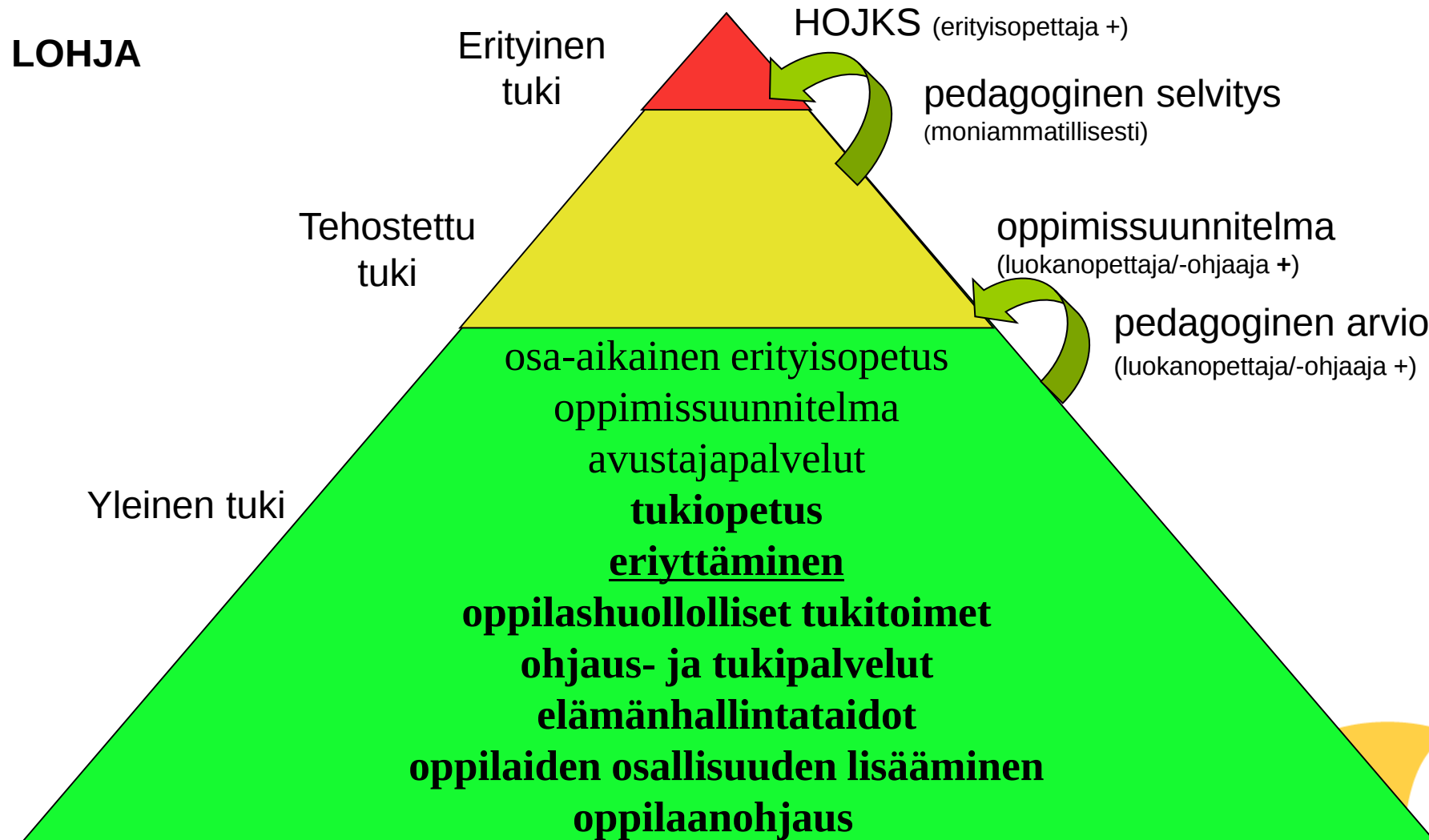
OPS perusteet 2014

- Oppilas saa onnistumisen kokemuksia oppimisesta ja ryhmän jäsenenä toimimisesta
- Tuetaan oppilaan myönteistä käsitystä itsestään oppijana
- Tuen tulee olla joustavaa, pitkäjännitteisesti suunniteltua, tuen tarpeen mukaan muuntuvaa
- Huomio esteettömyyteen, varhaiseen tukeen ja oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn
- Ehkäistä ongelmien monimuotoistumista, syvenemistä ja pitkäaikaisvaikutuksia
- Tuen tarve voi vaihdella: tilapäistä, jatkuvaa, vähäistä, vahvempaa, intensiivistä, yhden tai useiden tukimuotojen tarvetta

Periaatteet, jatkuu

- Tukea annetaan niin kauan sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista
- Tuen suunnittelun lähtökohtana sekä kunkin oppilaan että ryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet -> laadukas, eriyttävä opetus
- Edellyttää yksilöllisiä, oppimisympäristöihin liittyviä ja yhteisöllisiä ratkaisuja
- Tuen tarpeen ja toteutuksen suunnittelu yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa keskeistä
- Opettajien ja tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa ja tuen suunnittelussa tärkeää (tapauskohtainen kokoonpano)
- Huolehdittava tuen jatkumisesta koulupolun nivelvaiheissa

HYVÄ KOULUPÄIVÄ: laadukas perusopetus, kasvua ja kehitystä tukeva toimintakulttuuri, yhteisöllisyys, kodin ja koulun yhteistyö, turvallisuus....

TUEN JÄRJESTÄMINEN: joustavat ryhmittelyt, ryhmäkoko, samanaikaisopetus, tiimiopettajuus, tuki osana kerhotoimintaa sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa

Yleinen tuki

- Voidaan käyttää oppimissuunnitelmaa

Otteita OPS perusteista 2014:

Yleinen tuki

Tuen tarpeisiin vastataan:

- Eriyttämällä
- Opettajien keskinäisellä ja muun henkilöstön kanssa yhteistyötä tehden
- Antamalla ohjausta
- Opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla
- Otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen oppilaan tarpeet
- Ensisijainen tukikeino osana koulun arkea
- Annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä
- Ei edellytä tutkimuksia eikä päätöksiä
- Esim. tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, ohjaus, luokka-avustaja
- Voidaan käyttää oppimissuunnitelmaa

Eriyttäminen OPS perusteet luku 4.3.

- Eriyttäminen on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta
- Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota
- Eriyttämällä turvataan oppimisen rauhaa
- Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa
- Oppilaiden väliset ja yksilölliset ja kehitykselliset erot ohjaavat työtapojen valintaa
- Eriyttäminen koskee opiskelun laajuutta, syvyyttä, työskentelyn rytmiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia
- Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti

ERIIYTTÄVÄ OPETUS

Perusopetuslaki (642/2010) → Perusopetuksen OPSin muutokset ja täydennykset 29.10.2010

”Eriyttäminen on kaikkeen opetukseen kuuluva ensisijainen keino ottaa huomioon opetusryhmän tarpeet ja oppilaiden erilaisuus”

- eriyttäminen perustuu hyvään oppilaantuntemukseen
- eriyttäminen edellyttää koulun yhteistoiminnallisuutta
- eriytetään opetusta silloin, kun se on tarpeen
- opetus suunnitellaan lähtökohtaisesti eriyttäväksi – proaktiivisuus
- eriyttäminen kuuluu yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen
- eriyttämistä tukee hyvä yhteistyö vanhempien kanssa

Oppilaan yksilöllisyyden huomioiminen yhteisössä

Oppimisprosessin ohjaaminen:

työtapojen vaihtelu, monipuoliset menetelmät, yksin ja yhdessä työskentelyä, joustava ryhmittely, työskentelyohjeet eri tavoin, joustavat aikajärjestelyt, opetuksen selkeys, valinnan mahdollisuudet, onnistumisia kaikille, osallistumisen mahdollisuuksien lisääminen, oppimistyylien huomioiminen, vaihtoehtoiset kotitehtävät, eriytetty koejärjestelyt, jäsentäminen, oppilaiden kiinnostuksen kohteet huomioon

Oppimateriaali :

selkotestit, äänikirjat, tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen, oppikirjojen eriytetty tehtävät, eritasoisia tekstejä, oppimateriaalin visuaalisuus ja selkeys, monipuoliset tietolähteet jne.

Sisältö: OPSin joustavuus; karsiminen, ydinaines , hyvä jäsentäminen

Arviointi: monipuolinen arviointi, jatkuvan arvioinnin periaate, dynaaminen arviointi

Yhteistoiminta: yhteisopettajuus (samanaikaisopetus), tiimeissä työskentely, oppilaiden keskinäinen tuki, sosiaalisten ja tunteiden opettaminen

Fyysinen ympäristö:

tilankäytön joustavuus, koulun ulkopuolisen oppimisympäristön huomioiminen

16 §

Tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus

- Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta.
- Oppilaalla, jolla on **vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään**, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa.

Joustavat opetusjärjestelyt

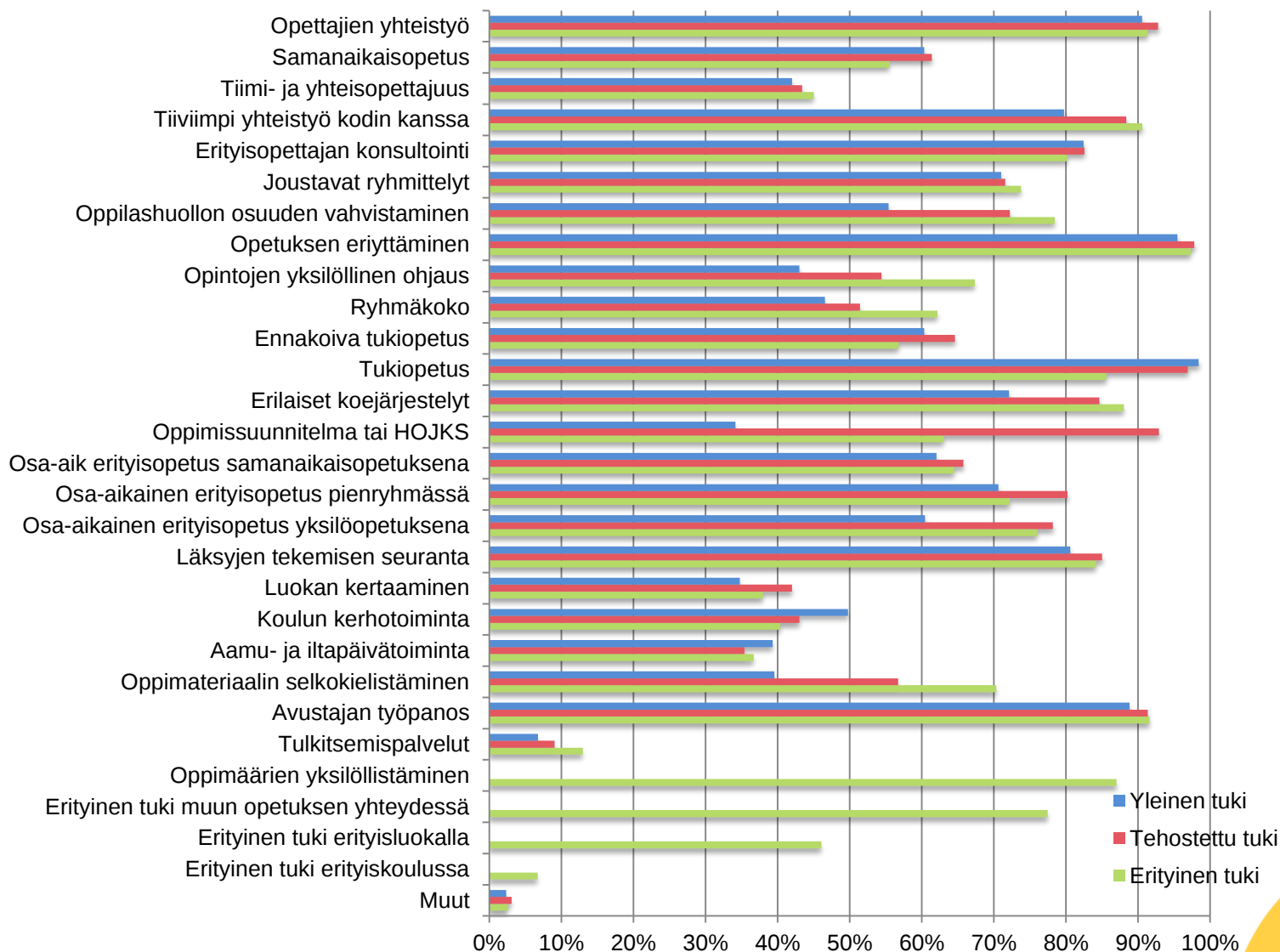
OKM :Joustavilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan **tavoitteiden** ja opetettavan aiheen ja aineen mukaisesti **vaihtelevien opetusryhmien käyttöä**, jotka perustuvat opettajien yhteistyöhön – tiimi- ja samanaikaisopetus – ja muihin oppilaiden erilaisia tarpeita tukeviin pedagogisiin menetelmiin ja työskentelytapoihin.

OPPIMISVAIHERYHMÄT

- Opetusmenetelmien monipuolistaminen –toiminnalliset menetelmät
- Samanaikaisopetus
- Opetusryhmien jakaminen ja yhdistäminen
- Lukujärjestyspalkitukset ja luokkien fyysinen läheisyys

Tukikeinot kolmiportaisessa tuessa

Oppimisen ja hyvinvoinnin tuki. Selvitys kolmiportaisen tuen toimeenpanosta. OKM. Julkaisuja 4/2014

Käsitteet: yhteisopettajuus samanaikaisopetus (co-teaching)

- Samanaikaisopetus (Cook & Friend 1995)
Samassa tilassa tapahtuvaa, kahden tai useamman **pedagogisen ammattilaisen heterogeeniselle** oppilasryhmälle antamaa opetusta (kummallakin aktiivinen rooli)
- Yhteisopettajuus (Takala 2010)
Opetuksen **yhteinen suunnittelu, toteutus ja arviointi**

SAMANAIKAISOPETUSMALLEJA

Friend & Reising 1993 ja Marocco & Aquilar 2002

Malli	Toimintapa
Vuorotteleva opetus "alternate teaching"	Toinen opettaa isoa ryhmää, toinen pientä ryhmää eriyttäen, rikastaen, kerraten. Opettajat voivat vuorotella ison/pienen ryhmän opetuksessa tai pitäytyä vain toisessa. Oppilasryhmän muutokset tarpeen mukaan.
Johtamisen/tukemisen vuorottelu "alternate leading and supporting"	Toinen opettaja vastaa pääasiallisesti opetuksesta, toinen tukee ja tarkkailee. Opettajat vaihtavat rooleja.
Toinen opettaa, toinen avustaa "One teach, one assist"	Molemmat opettajat ovat luokassa läsnä. Toinen opettaa ja toinen tarkkailee tai kiertelee.
Rinnakkaisopetus "Parallel teaching"	Yhteinen suunnittelu. Luokka jaetaan kahteen heterogeeniseen ryhmään. Opettajat opettavat saman materiaalin, mutta saattavat käyttää erilaisia pedagogisia lähestymistapoja.
Joustavat ryhmittelyt "Flexible grouping"	Oppilaat ryhmitellään taitojen ja pedagogisten tarpeiden mukaisiin pikkuryhmiin. Yksi ryhmä voi työskennellä itsenäisesti.
Tiimiopettaminen "Team teaching"	Molemmat opettajat opettavat samaa ryhmää. Opetus voi olla vuorottelevaa.
Pistetyöskentely "Station teaching"	Opettajat jakavat opetettavan sisällön keskenään ja vastaavat kukin omasta työpisteestään. Oppilaat kiertävät pisteeltä toiselle ja opettajat opettavat/ohjaavat työskentelyä.

Yläkoulun tupamalli lähtötilanne

7a	7b	7c	7d
8a	8b	8c	8d
9a	9b	9c	9d

Laaja-alainen
EO

Pienluokka 1
10 opp

Pienluokka 2
10 opp

Tupamalli yläkoulussa

7a	7b	7c	7d
8a	8b	8c	8d
9a	9b	9c	9d

EO 1

EO 2

EO 3

EO 4

Tehostettu tuki

- Pedagoginen arvio
- Oppimissuunnitelma
- Opiskelun erityiset painoalueet

16 a §

Tehostettu tuki 1 -2 mom

- Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään **säännöllistä tukea** tai **samanaikaisesti useita tukimuotoja**, on **annettava** tehostettua tukea hänelle tehdyn **oppimissuunnitelman** mukaisesti.
- Tehostetun tuen **aloittaminen ja järjestäminen** käsitellään **pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti** 31 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetussa **oppilashuoltohenkilöstön kanssa**.
- Oppilaalle järjestettävä tuki **kirjataan oppimissuunnitelmaan**.

Pedagoginen arvio

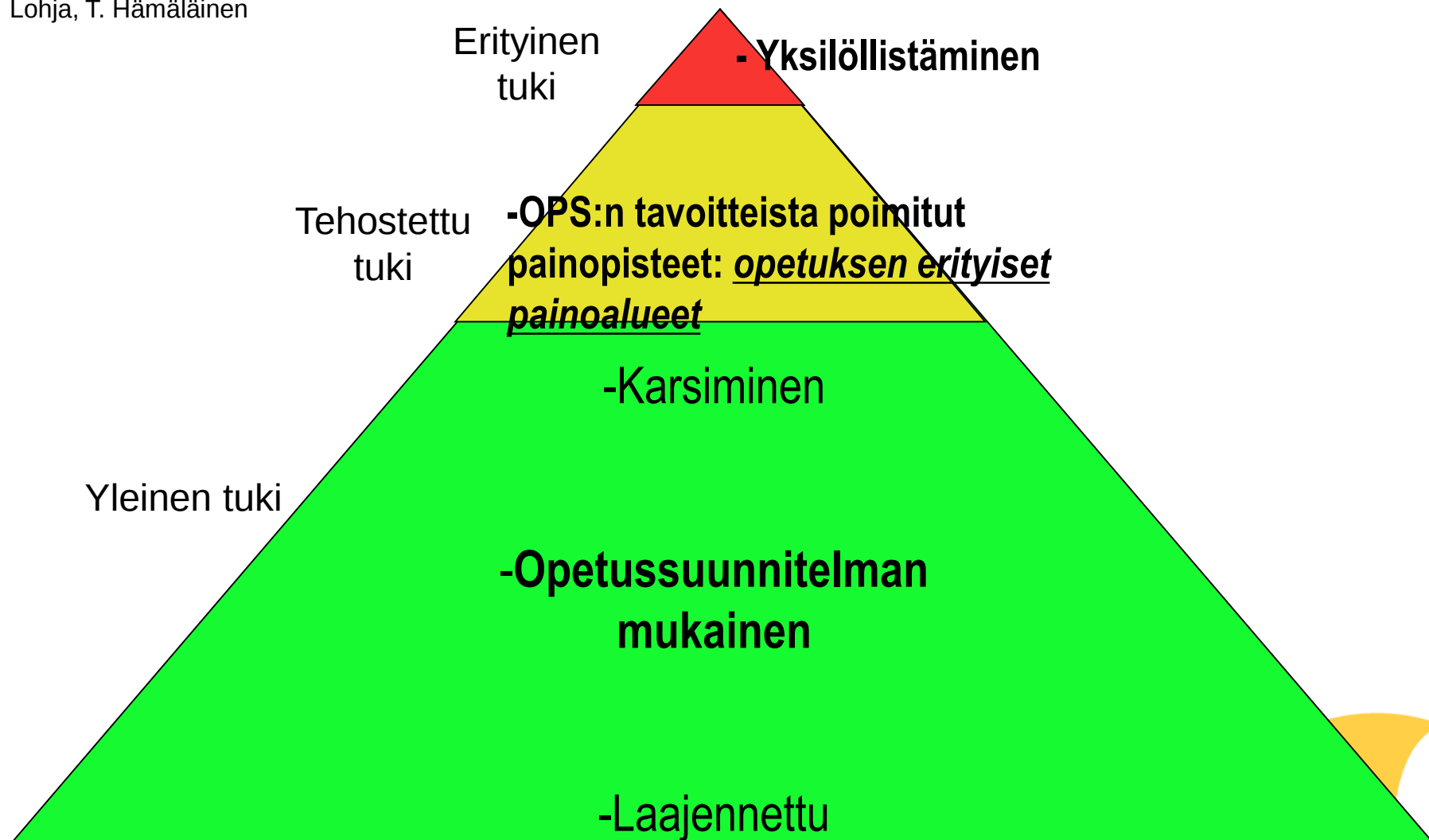
- Pedagoginen arvio (virallinen asiakirja, pakollinen)
  - Laaditaan, kun todetaan, ettei yleinen tuki riitä
  - Kuvaus oppilaan oppimisen ja koulun käynnin tilanteesta kokonaisuutena, tuen tarpeista, annetusta yleisestä tuesta ja ehdotus tehostetun tuen keinoista
  - Opettaja laatii yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja usein erityisopettajan kanssa
  - Tarvittaessa yhteistyö psykologin, kuraattorin, terveydenhoitajan yms. tahon kanssa
  - Liitteinä asiantuntijalausuntoja tarvittaessa
  - Voidaan hyödyntää mahdollista kuntoutussuunnitelmaa
  - Käsitellään tapauskohtaisesti kootussa monialaisessa työryhmässä, jossa päätetään tehostetun tuen aloittamisesta
- ks. OPS perusteet tarkka sisältö

Oppimissuunnitelma

- Oppimissuunnitelma (virallinen asiakirja, pakollinen)
  - Suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, tarvittavista oppimisjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.= **PEDAGOGINEN ASIAKIRJA**
  - Tavoite turvata oppilaan edellytykset edetä opinnoissaan ja edistää hänen hyvinvointiaan
  - Perustuu pedagogisessa arvioinnissa tuotettuun tietoon
  - Opettaja laatii yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja usein erityisopettajan kanssa ja tarvittaessa yhteistyö psykologin, kuraattorin, terveydenhoitajan yms. tahon kanssa
  - Antaa pohjan oppilaan oppimisen arvioinnille
  - Tarkistetaan ja arvioidaan säännöllisesti ja tarvittaessa, vähintään 1 krt/lukuvuosi
  - Ks. OPS perusteet tarkka sisältö

HYVÄ KOULUPÄIVÄ: laadukas perusopetus, kasvua ja kehitystä tukeva toimintakulttuuri, yhteisöllisyys, kodin ja koulun yhteistyö, turvallisuus....

Lohja, T. Hämäläinen

TUEN JÄRJESTÄMINEN: joustavat ryhmittelyt, ryhmäkoko, samanaikaisopetus, tiimiopettajuus, tuki osana kerhotoimintaa sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa

OPH Pirjo Koivula 2012 www.edu.fi

Opiskelun erityiset painoalueet

- **Yhtenä tukikeinona tehostetun tai erityisen tuen aikana** voidaan käyttää opiskelun erityisten painoalueiden määrittelyä, jolloin oppilas keskittyy niiden opiskeluun.
- Tavoitteena on auttaa oppilasta ottamaan haltuun opinnoissa etenemisen kannalta **välttämättömät sisällöt**.
- Keskittymällä olennaiseen **oppilaalle jää voimavaroja** vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan.
- On huomattava, että oppilas tarvitsee edelleen **myös muita** tukimuotoja
- Painoalueiden määrittely on oppilasta opettavan opettajan tehtävä
- Painoalueet määritellään **oppimissuunnitelmassa**, ja ne voidaan määritellä myös **HOJKSissa**

- Opiskelun erityiset painoalueet muodostetaan opetussuunnitelmassa määritellyistä, **oman vuosiluokan kaikkein keskeisimmistä sisällöistä eli ns. ydinsisällöistä**
- Oppilas pyrkii edelleen **oman vuosiluokkansa tavoitteisiin** (lisäksi voi kerrata edellisen vuosiluokan sisältöjä)
- Painoalueiden määrittelyssä on olennaista löytää tavoitteiden kannalta keskeiset sisällöt **opetussuunnitelman perusteiden** pohjalta. (Huom! Ei oppikirjan pohjalta)
- Sisältöjä tulisi olla jokaiselta tavoitealueelta
- Painoalueiden määrittelyssä on aiheellista käyttää apuvälineenä myös hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä -> auttavat opettajaa ratkaisemaan mihin asioihin oppilaan on syytä keskittyä opiskelussaan

- Erityisten painoalueiden mukaan opiskeltaessa oppilaan suorituksia **arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin.**
- Opiskelun erityisistä painoalueista **tulee sopia oppilaan ja huoltajan kanssa.** Huoltajan ja oppilaan tulee tietää, miten suurta osaa oppiaineen sisällöistä oppimissuunnitelmaan kirjatut painoalueet edustavat ja miten niiden hallinta suhteutuu hyvän osaamisen kuvauksiin tai päättöarvioinnin kriteereihin.
- Erityisten painoalueiden mukaisessa opiskelussa **tarvitaan huoltajan antamaa tukea.** Tämä **tuki kannattaa kirjata oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin.**
- Jos yleistä oppimäärää opiskeleva oppilas, jolle on määritelty erityiset painoalueet käyttää eriyttäviä tai E-oppikirjoja opettajan on tärkeä arvioida kattaako kirjan sisältö opetussuunnitelmassa ko. vuosiluokalle määritellyt yleisen oppimäärän tavoitteet.

- Oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa kuvataan painoalueiksi valittujen sisältöjen ohella myös mahdollisimman konkreettisesti:
  - miten oppilas työskentelee
  - mitä muuta tukea hän saa
  - minkälaisin tavoin hän voi osoittaa osaamisensa.
- On tärkeää että oppilas voi antaa erilaisia näyttöjä ja hänellä voi olla kokeita, jotka keskittyvät näihin painoalueisiin.
- Oppilaan edistymistä arvioidaan jatkuvasti ja sisältöjä voidaan lisätä heti, kun oppilaan suoriutuminen paranee.

Oppilaan arviointi tehostetussa tuessa

- **Pääsääntö: yleisopetuksen mukaan**
- **Voidaan käyttää opetuksen erityisiä painoalueita**
- OPS luku 8.1.
  - Oppimisvaikeudet (myös lievät) tulee ottaa huomioon oppilaan arvioinnissa
  - Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa
  - Arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja hyvän osaamisen kuvauksiin ja päättöarvioinnin kriteereihin
    - Oppimistilanteet ja kokeet tulee järjestää oppilaan yksilölliset tarpeet huomioon ottaen
    - Työskentelyssä, kokeissa tulee antaa lisää aikaa
    - Mahdollisuus käyttää teknisiä apuvälineitä, avustajaa ja tulkkipalveluja
    - Voidaan tarvittaessa laatia yksilölliset oppimis- ja koetehtävät
    - Kirjallisen kokeen sijasta suullinen koe tai mahdollisuus täydentää kirjallista koetta suullisesti

Arvioinnista painopistealueissa/ydinsisällöissä

- Voidaan järjestää esim. kokeita, jotka sisältävät sovittuja painoalueita/ydinsisältöjä tai
- Kaikille yhteiseen kokeeseen voidaan merkitä keskeisten ydinasioiden tehtävät, joihin oppilasta ohjataan vastaamaan
- Painoalueet suhteutetaan hyvän osaamisen kuvauksiin (8) ja arviointi sen mukaan
- Ei tavoitella vain tiettyä numeroarvosanaa (esim. 6:sen koe)
- Osaamista voi osoittaa monipuolisilla näytöillä!

Erityinen tuki

- Pedagoginen selvitys
- Erityisen tuen päätös
- HOJKS
- Yksilöllistetty oppiaine
- Pidentetty oppivelvollisuus
- Toiminta-alueittain etenevä opetus

17 §

Erityinen tuki 1 – 2 mom

- Erityinen tuki muodostuu **erityisopetuksesta** ja **muusta** tämän lain mukaan annettavasta **tuesta**.
- Erityisopetus **järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen** muun opetuksen yhteydessä **tai** osittain tai kokonaan **erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa**.
- Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä **kirjallinen päätös**, joka **tarkistetaan ainakin toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä**.
- Erityisen tuen antamista koskevassa päätöksessä on määrättävä **oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä muut 31 §:ssä tarkoitetut palvelut** sekä tarvittaessa 1 momentissa tarkoitettu oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen.

17 §

Erityinen tuki 3 mom

- **Ennen** erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on **kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa** tai laillista edustajaa siten kuin hallintolain (434/2003) 34 §:ssä säädetään sekä **hankittava** oppilaan opetuksesta vastaavilta **selvitys** oppilaan **oppimisen etenemisestä** ja **moniammatillisena oppilashuollon yhteistyönä tehty selvitys** oppilaan saamasta **tehostetusta tuesta** ja **oppilaan kokonaistilanteesta** sekä tehtävä näiden perusteella **arvio** erityisen tuen tarpeesta (**pedagoginen selvitys**).
- Pedagogista selvitystä on **tarvittaessa täydennettävä** psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijalausunnolla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä.

Oppilashuollon monialainen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tuen yhteydessä

Perusopetuslain mukaan

- Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään **moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa**
- Selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta tehdään **oppilashuollon moniammatillisena yhteistyönä** (osa pedagogista selvitystä)

Oppilaan tai huoltajan suostumusta tähän käsittelyyn tai selvityksen laadintaan ei edellytetä.

Otteita opetussuunnitelman perusteista

7.4. Erityinen tuki

- Erityistä tukea annetaan niille **oppilaille**, joiden **kasvun, kehityksen ja oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten.**
- Jos tehostettu tuki ei ole riittävä tuki oppilaalle
- Erityisen tuen tehtävänä on antaa oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle
- Vahvistetaan oppilaan itsetuntoa ja opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa sekä osallisuutta
- Käytössä kaikki perusopetuslain tukimuodot
- Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä.
- Oppilas opiskelee joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain etenevän ops:n mukaan
- Erityisen tuen tarpeen jatkuminen tulee arvioida säännöllisesti

Pedagoginen selvitys

- Pakollinen, virallinen asiakirja
- Pedagogisen selvityksen laatimista varten opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii
  - oppilaan opetuksesta vastaavilta *selvityksen* oppilaan oppimisen etenemisestä
  - Oppilashuollon ammattihenkilöiden monialaisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta
- Näiden kahden selvityksen perusteella opetuksen järjestäjä tekee kirjallisen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Näiden kahden selvityksen ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.
- Ks. Tarkemmin ops perusteet 2014

Erityisen tuen päätös

- Pakollinen, virallinen valituskelpoinen hallintopäätös
- Tehdään hallintolain mukaisesti; oppilasta ja vanhempia tulee kuulla
- Päätetään oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä mahdolliset oppilaan poikkeavat opetusjärjestelyt (yksilöllistetyt oppiaineet, pidennetty opetusvelvollisuus, oppiaineesta vapauttaminen, toiminta-alueittain järjestettävä opetus)

17 a §

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

- Erityistä tukea koskevan **päätöksen toimeenpanemiseksi** oppilaalle on **laadittava** henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).
- Suunnitelma on laadittava, jollei siihen ole ilmeistä estettä, **yhteistyössä oppilaan ja huoltajan** tai tarvittaessa oppilaan muun laillisen edustajan kanssa.
- Suunnitelmasta on **käytävä ilmi** oppilaan erityistä tukea koskevan **päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen**.
- Suunnitelma **tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi**.
- Pakollinen, virallinen asiakirja
- Suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä opetusjärjestelyistä, pedagogisista menetelmistä ja oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.
- **Perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon ja erityisen tuen päätökseen.**
- **Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä.**
- **Tarvittavilta osin se valmistellaan moniammatillisena yhteistyönä.**

Otteita opetussuunnitelman perusteista

7.4.3. HOJKS (lomakemalli tulossa)

- **Oppilaskohtaiset tavoitteet**
  - Oppilaan näkemys tavoitteista ym.?
  - Myös laaja-alaiset osaamisalueet ja monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset opinnot
  - Jokaisesta yksilöllistetystä oppiaineesta tavoitteet, sisällöt, arviointi
- **Pedagogiset ratkaisut**
  - Oppimisympäristöt
  - Joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
  - Tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus
  - Opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
  - Oppilaan ohjaus
- **Opetuksen järjestäminen**
  - Opetus muun opetuksen yhteydessä/erityisryhmässä/-luokassa
  - Muun op. yhteydessä opiskelevan **erityisopetus** yksilö-,samanaikais- tai pienryhmäopetuksena
  - **Erityislukalla opiskelevan yleisopetuksen yhteistyöluokka = integraatiosuunnitelma**
  - Koulukuljetukset, odotustunnit yms
- **Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut :vastuut ja työnjako**
  - OH- ja muut asiantuntijapalvelut, avustajapalvelut, ap-ip –hoitojärjestelyt, koti-koulu - yhteistyö
- **Tuen seuranta ja arviointi**
  - Oppilas + huoltajat + ope ja itsearviointi, laajennetut 2. ja 6. lk
  - Oppilaan mahdollisuudet osoittaa osaamisensa monipuolisesti

17 a §

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

- Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.
- Suunnitelma on laadittava, jollei siihen ole ilmeistä estettä, **yhteistyössä oppilaan ja huoltajan** tai tarvittaessa oppilaan muun laillisen edustajan **kanssa**.
- Suunnitelmasta **on käytävä ilmi** oppilaan erityistä tukea koskevan **päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen**.
- Suunnitelma **tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi**.
- Suunnitelman keskeisestä sisällöstä määrätään opetussuunnitelman perusteissa

Otteita opetussuunnitelman perusteista

7.4.3. HOJKS

- Pakollinen, virallinen asiakirja
- Erityistä tukea koskevan **päätöksen toimeenpanemiseksi** oppilaalle **on laadittava** henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).
- Suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä opetusjärjestelyistä, pedagogisista menetelmistä ja oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.
- **Perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon ja erityisen tuen päätökseen.**
- **Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä** oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä.
- **Tarvittavilta osin se valmistellaan moniammatillisena yhteistyönä.**
- **Ks OPS perusteet 2014 tarkemmat sisällöt**

Otteita opetussuunnitelman perusteista

7.4.4. Oppiaineen yksilöllistäminen

- Mikäli edes oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää.
- Kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisen haasteet eivät sellaisenaan voi olla oppiaineen oppimäärän yksilöllistämisen syynä
- Jokaisen oppiaineen kohdalla yksilöllistäminen arvioidaan erikseen.
- Jokainen yksilöllistetty oppiaine eritellään HOJKS:ssa
- Oppilaan oppimisen arviointi perustuu HOJKS:ssa asetettuihin tavoitteisiin.
- Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto, oppiaineesta vapauttamiselle tulee olla erityisen painavat painavat syyt

Yksilöllistämiselle ei ole perusteita pelkästään

- Kieli- ja kulttuuritausta
- Poissaolot
- Motivaation puute
- Puutteellinen opiskelutekniikka

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

- POL 31§ 1 mom, OPS perusteet 2014:

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla.

-> oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytysten, esteettömyyden ja jokapäiväisen vuorovaikutuksen turvaaminen

JOPO-OPETTAJA JA TYÖPARI OH-LAIN TOIMIJANA JA TOTEUTTAJANA

Moniammatillisuus käsitteenä

Määttä 2006

- Moniammatillisessa yhteistyössä pyritään saavuttamaan **jokin yhteinen päämäärä jakamalla tietoja, taitoja, tehtäviä, kokemuksia ja toimivaltaa**. Se viittaa
  - Organisaation sisäiseen tai organisaatioiden väliseen yhteistyöhön
  - Yhteistyön satunnaisiin ja vakiintuneisiin muotoihin
  - Ammattirooleissa pitäytyvään tai uutta synteesimäistä ajattelutapaa etsivään yhteistyöhön
  - **Oppilashuollossa monialaisen yhteistyön päämääränä on lasten ja nuorten hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen**.

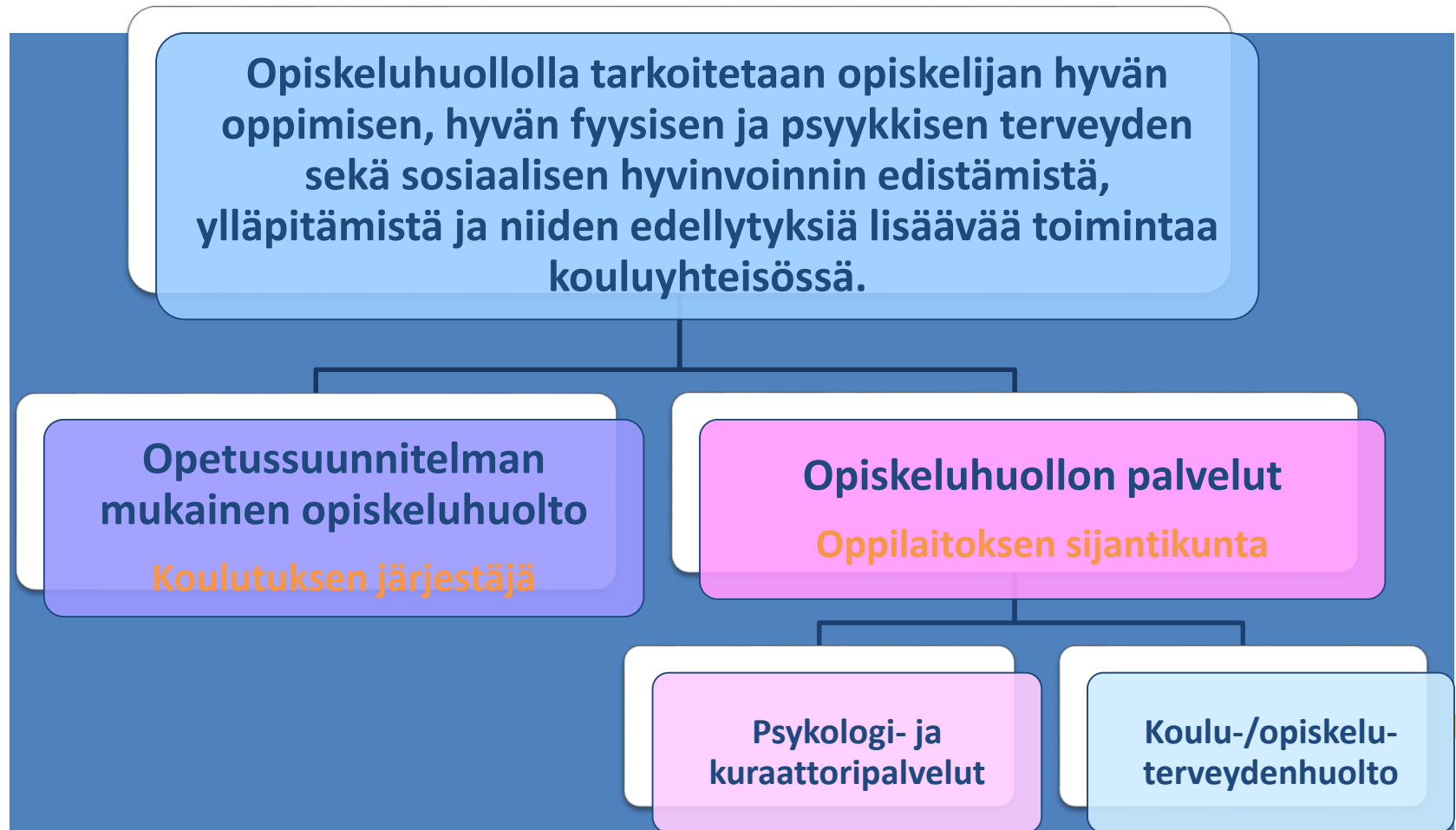
Tiimi

- ”Tiimi on joukko ihmisiä, joilla on **toisiaan täydentäviä** taitoja, jotka ovat **sitoutuneet yhteiseen päämäärään** ja **yhteiseen toimintamalliin** ja jotka pitävät itseään **yhteisvastuullisena** suorituksistaan.(Katzenbach & Smith 1993)
- Tiimi on ryhmä ihmisiä, jotka ovat hyvin riippuvaisia toisistaan pyrkimyksessään saavuttaa yhteinen tavoite tai saada joku tehtävä suoritetuksi. Parker 1994

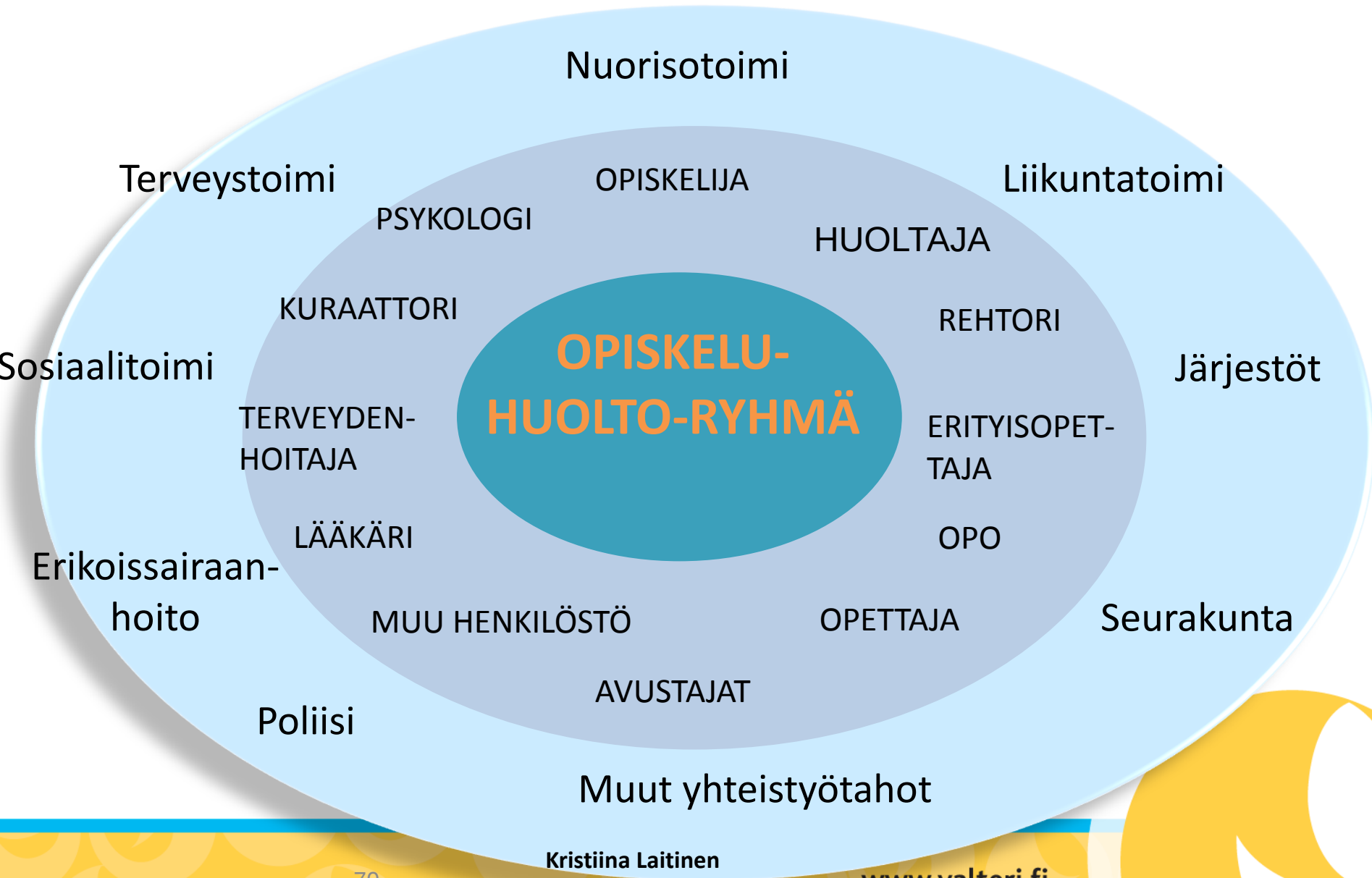
Hyvässä tiimissä on:

- Riittävästi valtaa, vastuuta ja resursseja
- Hyvä tietoisuus tiimin toisista jäsenistä
- Inspiraatiota ja luovuutta
- Korkea sitoutuminen tiimin työhön
- Keskinäistä luottamusta
- Kurinalaisuutta
- Vastuuntuntoa ja vastuunottoa
- Keskinäistä arvostusta
- Avoimuutta
- Halua neuvoa ja oppia

Opiskeluhuolto on kokonaisuus

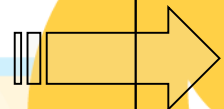
Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimijoita

Opiskelu- huollon taso	Opiskeluhooltosuunni- telma	Työryhmä	Kertomukset ja rekisterit
Opetuk- senjärjes- täjä/ kunta	LsL 147/2007 12§ Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää opiskeluhoolto-suunnitelma , josta selviää ops:n mukaisen oppilashuollon järjestäminen (voi olla kuntien yhteinen)	Monialainen opiskelu/oppilashuol-lon ohjausryhmä (voi olla kuntien yhteinen tai tehtävät voidaan nimetä jonkin muun soveltuvan ryhmän tehtäviksi)	Oppilashuollon rekisteri (muodostuu yksittäisiä oppilaita koskevista oppilashuoltokertomuksista)
Koulu/esi- opetus(yk- sikkö)	Oppilashuolto-suunnitelma (voi olla koulujen yhteinen)	Monialainen oppilashuoltoryhmä	
Opiskelija/ Oppilas		Monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä (myös tietylle oppilasryhmälle)	- Yksilökohtainen oppilashuolto-kertomus (ophlöstö) - asiakaskertomus (->kuraattorin asiakasrekisteri) - potilaskertomus tai muu potilasasiakirja(th +lääkäri +psykologi -> potilasrekisteri)

Päätökset oppilashuollollisista toimenpiteistä

Tulkinta kouluyhteisön hyvinvoinnista
 Tulkinta oppilasyhteisön hyvinvoinnista
 Tulkinta oppilaan hyvinvoinnista

Ihmisten kokemukset, tavat, arkitieto

Yksityinen	Kylä, suku ja kulttuuri	
	Koti, arjen verkostot	
	Oppilas, oppilasryhmä	
	Oppilashuoltotyö	Oppilashuoltotyön tulkinnot
Julkinen	Opettaja koulun edustajana	
	Koulu toimintaympäristönä	
	Kunta, koulutuksen järjestäjä	

Normit, OPS, osaaminen, oppilashuollon
tukipalvelujen rakenne, resurssit

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja oppilashuolto – rajankäyntiä

Ks. OPH:n tukiaineisto

http://www.oph.fi/download/163540_Oppilashuolto_ja_kolmiportainen_tuki.pdf

Lähtökohtana yhteistyö

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteuttaminen edellyttää lähtökohtaisesti yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa

- Yhteys kotiin aina ennen oppilaan asian käsittelyä
- Oppilas tai huoltaja eivät voi kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen oppilashuolto ja sen palvelujen vastaanottaminen ja oppilaalle ja huoltajalle vapaaehtoista (suostumus)

Konsultaatio kolmiportaisessa tuessa, OPS2016

- ”Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää.” (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 61),

OPH:n tarkennetut ohjeet oppilaan oppimisen tuen järjestämiseen

- Opettaja saa keskustella oppilaan asiasta
  - 1) muiden opettajien kanssa
  - 2) niiden asiantuntijoiden kanssa, joiden työtehtäviin oppilaan tuen suunnittelu tai antaminen kuuluu
- Keskustelun tavoite on varmistaa, että oppilas saa oikea-aikaisen ja riittävän tuen
- Keskustelu rajautuu tuen suunnittelua ja toteuttamista koskeviin tarpeellisiin tietoihin
- Laki ei edellytä kirjaamista, esim. koulupsykologi kirjaa omaan potilasrekisteriin
- Sivullisia ovat ne koulun henkilöstöstä, jotka eivät työskentele lapsen kanssa sekä koulun ulkopuoliset toimijat
- Vaitiolovelvollisuus jatkuu työsuhteen päättymisen jälkeen

Muutoksen keskiössä: Tukiprosessin (oppimisen tuki ja/tai OH-huoli) käynnistyminen ja eteneminen

1) Opella/ym. herää huoli **koko luokkaa koskevista ilmiöistä** (esim. kiusaaminen)

->Koulukohtainen OHR, yhteisöllinen oh

2)Opella/opeilla/ym. herää **huoli yksittäisestä oppilaasta**

- yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa, vartti tai muu palaveri -> kysytään suostumus muiden asiantuntijoiden koollekutsumiseen ja tiedon jakamiseen

-3 portaisen tuen osalta ei tarvita kirjallista suostumusta

-3 portaisen tuen prosesseja on vietävä eteenpäin mikäli oppilaan oppimisen tuen tarve on ilmeinen

-**oh:n osalta tarvitaan yksilöity suostumus**, keitä asiantuntijoita yksilökohtaisessa asiantuntijaryhmässä on

- asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka kirjaa käsittelyn oppilashuoltokertomukseksi

Muutoksen keskiössä: OH-prosessista

- Oppilas tai huoltaja tai ope haluaa oppilaalle kuraattorin **tai** psykologin palveluja
- Ope ja oppilas yhdessä ottavat yhteyttä ja antavat tarvittavat (salassa pidettävät) tiedot
- Oppilaalla oikeus kiireellisessä tapauksessa saman tai seuraavana työpäivänä
- Muutoin 7 työpäivän kuluessa
- Jos esim. ope ottanut yhteyttä yksin-> ilmoitettava oppilaalle ja/tai huoltajalle yhteydenotosta
- Myös sivullinen voi ottaa yhteyttä oh –palveluihin -> ilmoitettava oppilaalle ja huoltajalle
  - **> psykologin tai kuraattorin arvioin perusteella ohjataan oppilas oh-tuen piiriin**

Konsultaatio OH-laissa (THL Monialainen opiskeluhuolto ja sen johtaminen s. 106-116)

OPS2016 perusteet: ”Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.”

1) **ANONYYMI KONSULTAATIO** on aina mahdollista nimettömänä

2) **LAKIIN PERUSTUVA KONSULTAATIO**

Oppilaskohtaisen asiantuntijaryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta

- Myös ilmaista tässä yhteydessä salassa pidettäviä tietoja
- Konsultoivasta tahosta tulee hoitoon osallistuva taho (ei enää sivullinen)
- Konsultaatiota pyytävä saa ilmaista salassa pidettäviä tietoja julkisuuslain (621/1999, 26 § 3 mom.) mukaisesti
  - Saa antaa tietoja, jotka ovat välttämättömiä virka-aputehtävän, toimeksiannon tai omaan lukuun muutoin suoritettavan tehtävän suorittamiseksi
  - Muitakin tietoja, jos niiden poistaminen suuren määrän tai verrattavan syyn vuoksi ei ole ilmeisesti tarkoituksenmukaista
  - Varmistuttava annettujen tietojen salassapidosta ja suojaamisesta asianmukaisesti.

Konsultaatio POL 40 §

- **3) tunnisteteellinen konsultaatio**
- Oppilashuoltotyöhön osallistuvilla on oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja perusopetuksesta vastaavalle viranomaiselle *tiedot, jotka ovat välttämättömiä opetuksen asianmukaiseksi järjestämiseksi.*

Oppilashuollon monialainen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tuen yhteydessä

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen edellyttämä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa tehtävä moniammatillinen yhteistyö

- Perustuu tapauskohtaiseen harkintaan
- Yhteistyöhön osallistuvien ammattihenkilöiden kokoonpano ei voi olla pysyvä
- Tuen käsittelyssä mukana ovat vain ne opettajat ja asiantuntijat, joiden tehtävät liittyvät oppilaan tuen toteuttamiseen

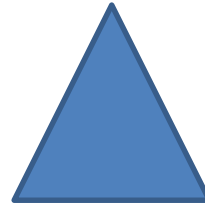
Moniammatillisuuden toteutumiseksi käsittelyyn osallistuu aina muitakin tuen ammattihenkilöitä kuin opettajia ja rehtori. Työtapana myös konsultaatio.

LOPUKSI

Oppilashuoltotyön ammattitaitoa

- Kyky sietää epävarmuutta ja ristiriitaa
- Kyky kuunnella ja antaa tilaa
- Kyky sietää itseen kohdistuvaa negatiivisuutta
- Kyky tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä
- Kyky kantaa vastuuta
- Kyky toimia tiimissä ja rakentaa luottamusta
- Kyky olla johdettavana ja sitoutua
- Opettaja-, yhteisö- tai tilannekohtaisesti muotoutuva

Opettajan asiantuntijuuden tuki

En osaa –
uuden tiedon tai taidon
kehittäminen

koulutus,
kehittäminen

En ehdi, tahdo, ryhdy...
– uuden suhteen
kehittäminen omaan
työhön, työn
muuttuminen

työhön
perehdyttäminen

työnohjaus

En jaksa –
mielenterveys,
työssäjaksaminen

työterveyden palvelut,
työajan ja sisältöjen
järjestelyt

Osallisuus

- On kuulumista johonkin itseä suurempaan kokonaisuuteen
- On äänen saamista, kun asioista päätetään
- On sitä että on toimija, eikä toiminnan kohde
- On tunnetta siitä, että on voinut vaikuttaa
- On mahdollisuutta kantaa vastuuta
- On sitä, että huomataan, tullaan tunnistetuksi –ei näkymättömyyttä

Keskeiset normit ja lähteet

- Erityisopetuksen strategia 2007
www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2007/Erityisopetuksen_strategia.html
- POL 21.8.1998/628 muutoksineen www.finlex.fi
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287
www.finlex.fi
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Luku 7 ja 8. OPH Määräykset ja ohjeet 96/2014. www.oph.fi
- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Luku 5 ja 6. OPH Määräykset ja ohjeet 94/2014 www.oph.fi
- **POL 2010 ja OPS2016 mukaiset OPH:n YL, TT ja ET MALLILOMAKKEET:**

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/perusopetuksen_jarjestaminen/tietoa_tuen_jarjestamisesta/tuen_lomakkeet_ops_2016

Lähteitä

- Booth & Ainscow 2005. Koulu ja inklusio –työkirja osallistavan opetuksen järjestämiseksi. Kehitysvammaliitto.
- Alila & Sipilä 2014 Kolme pientä porrasta. Tervaväylä
- <https://www.valteri.fi/puoti/materiaalit/muut-tuotteet/>
- Saloviita 2016 Samanaikaisopetus. PS-kustannus.
- Pulkkinen & Rytivaara 2015 Yhteisopetuksen käsikirja.
<https://hyvatkaytannot.oph.fi/kaytanto/2030/?q=180c2a061c56fcbec28acac220076720>
- Sirpa Oja (toim.) 2012 Kaikille kelpo koulu. Kolmiportaisen tuen toteuttaminen ja kehittäminen. PS-kustannus.
- Mikola & Oja 2015 Konsultatiivinen työote oppilaan ja opettajan tukena. Onerva.
<https://www.valteri.fi/puoti/materiaalit/muut-tuotteet/>
- HYPE Next practices pedagogisen hyvinvoinnin kehittämiseen 2014
<http://www.onetti.fi/oppimisen-tuki/>
- Vehviläinen, S. 2014 Ohjaustyön opas. Yhteistyössä toimijuutta. Gaudeamus.
- Perälä, Hietanen-Peltola ym. 2015 Monialainen opiskeluhuolto ja sen johtaminen. THL opas 36/2015.

Lisää esimerkkejä yhteisopettajuuden toteuttamisesta ym. kolmiportaisesta tuesta:

- www.helsinki.fi/cea/opetuksenjaoppimisentuki/
- Kelpokymppi-hanke www.kelpokymppi.fi

Onerva/Valteri verkossa

Onervan nettisivuilla tietoa tarjoamistamme palveluista, koulutuksista, julkaisuista ja muusta toiminnastamme: www.onerva.fi

Valterin nettisivut: www.valteri.fi

Palvelu sisältää sekä maksullisia että maksuttomia verkkojulkaisuja ja –luentoja. Käy tutustumassa: www.voppi.fi

Valterin julkaisut löydät Valteri-Puodista: <http://www.valteri.fi/puoti/>

Tule Onervan tykkääjäksi Facebookissa:
<https://www.facebook.com/ValteriOnerva>

Onervan uutiskirje sisältää ajankohtaisia uutisia, tietoa koulutuksista ja uutuusmateriaaleista. Tilaa uutiskirje: <http://www.onerva.fi/tilaa-uutiskirje/>

Onerwan blogi

Asiantuntijakirjoituksia ajankohtaisista aiheista:

<http://www.onerva.fi/blogi/>

www.valteri.fi

